

Iz protokola lastnikov stavbnih parcel pa bi etnolog lahko črpal še vsaj dve vrsti podatkov. Popis razkriva imenoslovno in priimkovno podobo obravnavanega območja. Pogosto ponavljanje osebnih imen kaže, da je bil v začetku 19. stoletja fond osebnih (moških) imen relativno majhen, pogostnost določenih priimkov pa daje slutiti dokaj močne sorodstvene vezi. Podatki franciscejskega katastra bi nam ob primerjavi z zapisi v Status Animarum omogočili zasledovanje priimkovne in imenske podobe po posameznih domačijah in vaseh, ter širjenje oziroma izumiranje določenih družin.

Ob drugačnih izhodiščih bi bilo iz popisov moč ugotavljati tudi socialno razslojenost znotraj posamezne vasi. Določena oseba je bila, na primer, lastnik ene zgradbe, druga pa se je lahko pohvalila s šestimi in več zgradbami. Seveda je pomembna tudi velikost stavbnih tlorisov (po vrstih v katastrskih mapah sodeč zelo varira) in namembnost stavbe. Socialno podobo bi bistveno dopolnili še podatki o lastništvu zemljiških parcel in cenilni operati. Ob pritegnitvi še drugih virov bi lahko zasledovali lastništvo in dedovanje stanovanjskih in zemljiških parcel po posameznih družinah.

Franciscejski kataster predstavlja zelo dragocen in vsestranski vir za etnologijo, vendar moramo podatke obravnavati kritično in jih predvsem dopolnjevati še z vsemi drugimi vrstami podatkov, če želimo človeka kot nosilca kulturnih elementov postaviti v ospredje.

Primer mapnega lista, ki prikazuje del katastrske občine Podbrdo. Arhiv Slovenije.

SUMMARY

BUILDING CHARACTER OF CADASTRAL COMMUNE OF PODBRDO

ACCORDING TO THE LAND-REGISTER OF FRANZ I

Nadja Valentinčič

The article summarizes findings of a short research carried out under the tutorship of dr. Angelos Baš for the course entitled Historical Ethnology and Cultural Anthropology. The research was aimed at analysis and interpretation of pictorial and written data (i.e. maps and registers)

LITERATURA IN VIRI:

- BAŠ Angelos, *K stavbnemu in zemljiškemu značaju Ljubljane v franciscejskem katastru*. V: *Slovenski etnograf*, 5/1952, str. 76-100.
- GRANDA Stane, *Zgornja Baška dolina v prvi polovici 19. stoletja*. V: *Kronika, Časopis za krajevo zgodovino, Prispevki za zgodovino Tolminskega*, 42/1994, št. 1, str. 52-58.
- KOS Marjana, *Franciscejski kataster - občina Moravče*. *Diplomska naloga na Oddelku za etnologijo in kulturno antropologijo, Ljubljana*, 1993.
- RIBNIKAR Peter, *Zemljiški kataster kot vir za zgodovino*. V: *Zgodovinski časopis, Ljubljana*, 1982, št. 4, str. 321-337.

OCENA

Angelos Baš

Téma seminarske naloge Nadje Valentinčič - nalogo v povzetku objavlja pričujoča številka Glasnika - sem z veseljem sprejel, saj gre v tem primeru za témo iz historične etnologije, takšne téme pa se v seminarskih nalogah na našem oddelku le zelo redko obravnavajo. Avtorica je zasnovo naloge oblikovala po enem od mojih spisov, ki govorijo o stavbnem in zemljiškem značaju nekaterih naselij na Kranjskem v franciscejskem katastru. Kot mentorju mi je zato preostalo samo to, da sem pomagal pri razlagi manj jasnih podatkov v katastru.

Avtorica je imela na voljo žal le del franciscejskega katastra za katastrsko občino Podbrdo, zato ni mogla obdelati tudi njenih zemljiških značilnosti. In zato so spoznanja zožena samo na stavbno podobo. V nalogi je ta ugotovljena, kolikor se je dala razbrati iz dosegljivega katastrskega gradiva. Za namene seminarske naloge je to zadoščalo. Ob tem je avtorica pravilno opomnila na potrebo po pritegnitvi še nadaljnjih sorodnih virov, ki bi omogočili širše izsledke. Najprej so to podatki franciscejskega katastra o zemljiških značilnostih obravnavane katastrske občine, nato pa zlasti tudi sodobni elaborati o njej. Škoda, da Valentinčičeva ni načela tudi imenoslovne in priimkovne podobe katastrske občine Podbrdo, to bi bilo mogoče v veliki meri pridobiti že iz gradiva, ki ga je uporabila za svojo nalogo.

Objava članka Nadje Valentinčič vnovič zastavlja vprašanje, ki sem ga imel pred očmi že pred 40 leti, ko sem natisnil tri spise, ki govorijo o stavbnem in zemljiškem značaju nekaterih naselij na Kranjskem, kakor izvira iz franciscejskega katastra: ali ne bi bilo primerno izbrati vrsto pomembnejših tamkajšnjih naselij, ki bi jih z združenimi močmi obdelali v navedeni smeri.

of the land-register of Franz I on building character of the cadastral commune of Podbrdo in the uppermost part of the Bača Valley (Baška grapa). The research of this kind represents an excellent exercise for an ethnologist, enabling him to become familiar with the material of the land-register of Franz I, and to learn how to use its data. It does not, however, provide much of a professional pleasure for a reader (who is usually not familiar with the area treated), since it can not reveal the way of life of that time (i.e. the beginning of 19. century).

The authoress concludes the article with the assessment that data of the land-register of Franz I represents a very valuable source for ethnology, providing it is applied critically and combined with all sources of information available.